

René Huigen
STEVEN II
Gedicht

2013

DE BEZIGE BIJ

AMSTERDAM

Ontsluit mij, eeuwig Woud! uw vreeslijk heiligdom!

STEVEN II

Gij, groengeoogde vrouwe, die de muze
Van de dichtkunst zijt, hoor ik U lachen
Omdat ik mijn vraag aan U met een grap,
Een grol, een luim, een geestigheid of ui
Beantwoord heb? Dan is dat antwoord het
Mijne niet, want bespotten wie naar hoge
Zaken vraagt, is 't zelfde als lof toezwaaien
Aan hen die lichtvaardig in onwaarheid
Leven. En onwaarachtig leve ik
In uw aanschijn zeker niet. Serieus
Wil ik U vragen hoe lang U nog denkt
Te moeten zwijgen alvorens het U
Behaagt om mij met de tong van mijn pen
Uw bestieringen en vertroostingën,
Uw aanmaningen en dreigementen,

In een vervolg op het lied dat U mij
Barmhartig ooit toefluisterde, andermaal,
En even doorkneed, tot uiting te laten
Brenge.

Ik weet: U ziet voorbij de dingen,
Niet tijdsgewijs de gebeurtenissen
In hun tijd. Toch verhaalde ik uitgebreid
Over de wederwaardigheden van een
Menskind, Steven geheten – voluit:
Zonder Metafysica. Niet om U
Omstandig te vermoeien met zaken
Die U niet aangaan, maar om gevoelens
Van liefde tot U, en tot de lezer,
Daarbij op te wekken. Om de zorgen
Die wij ons elk om andere redenen
Getroosten – hij omdat hij het lot van
Zijn held houdt voor het zijne, en ik beider
Voor het mijne –, verlang ik ernaar in U
Een gehoor te vinden en hoop ik dat
In de groeve van waaruit ik U aanroep
Uw oor ter plaatse zal zijn, want tot wie
Anders dien ik mij te richten.

Het kan

Toch niet uw bedoeling zijn dat U
Mij destijds zoveel schone en fraaie,
Duistere, doortimmerde en perfecte
Bladzijden vruchteloos neer heeft laten
Pennen, want waar te midden van dicht en
Doornig kreupelhout, en afgeweken van
Het rechte spoor, gestrand, de verdoolde
Zichzelf nauwelijks bij zinnen aantreft,
Ontbreekt het zelfs de donkerste wouden
Niet aan herten, die er zich terugtrekken
En er uitrusten, die er rondlopen
En grazen, die er zich neerleggen en
Herkauwen. Oordeel zelf maar hoe volmaakt
Het in een dergelijk Arcadië had
Kunnen zijn als Actaeon niet, vervloekt
Door Artemis, ten prooi aan zijn honden,
Verscheurd was door wat hem, oog in oog
Met zichzelf, van jager de gejaagde
Maakte. Dan, bevreesd voor wat hij zichzelf
Aan zou doen, deinsde hij terug voor de wolf
In de ogen van de ander en belette

Hij zichzelf tegelijk de doorgang om
Verder te gaan op het steile pad, dat hij
Ging om grootse daden te verrichten. Té
Groots, helaas, want hoe hoger zijn verwachting
Omtrent het doel dat hij zichzelf stelde,
In dit leven nog schoonheid te ervaren,
De wolf brulde des te harder.

Daarom,
Ontzet Steven alstublieft, zoals ‘de maagd’
In gelijke situatie Durante
Te hulp schoot en uit de ketenen van
Zijn eeuwige schijngevecht bevrijdde.
Laat dit gedicht niet in zichzelf rondzingen,
Zó dat wat zuiver had kunnen klinken
Hemeltergend in een fluittoon resulteert;
Het versterkt zichzelf in het negatieve
En wint aan volume zonder dat de stem
Daadwerkelijk harder hoeft te zingen,
Door de galm die het van Echo, ondanks
De solfège van U en uw zusters,
Als lamento dan vanzelf krijgt.

Ontsluit

Dit woud voor Steven en vraag aan Eos
Of zij er haar licht wil laten schijnen,
Aanvankelijk doortastend als een zoeklicht
Naar openingen speurend in het bladerdak,
Om dan, als haar vingers de koude grond
Omwoelen, zacht mos te doen ontstaan, dat,
Bij oude bomen al, tegen de bast op,
Straks, voor als ze vallen, voor haar gerief én
Dat van jonge aanwas en luchtminnende
Planten op een open plek in het bos
Haar zonnig bedje spreidt.

In het morgenrood

Zal bij het ontwaken Steven met alles
Wat hij van eerdere ochtenden zich
Herinnert, en met wat zijn verbeelding hem
Ingeeft te zien, wat *nog niet* is, eindelijk
Weer een teken lezen, en de zichtbare
X als oorzaak van de onzichtbare Y
Leren begrijpen: – staat de zon nog niet
Aan de hemel, dat hij er aanstonds staat
Weet hij bijgevolg wel. Aan die wiskunde
Die profeten als voorzegging in het

Lieflijk licht van onz' verborgen ogen
Lezen, valt, net als in voorspellingen van
Jeremia, Jesaja en Ezechiël,
Weinig schimmigs te ontdekken. Zo vaak
Hebben zij in hun ijver even groot
Te zijn als hun schepper de tekenen
Goed gelezen, alleen, uit zucht naar drama
En bij gebrek aan een kritisch publiek,
Wat betreft de interpretatie ervan
Danig misgerekend.

Vertel hem dat

In plaats van Steven met dwaze orakels
Te verblijden. Velen menen, ofschoon
Ze het niet begrijpen, er uw hogere
Kennis in te horen, waaraan ze voorts
Hún denkvermogen hopen op te mogen
Hijsen, tot dezelfde hoogte als waartoe
Zij in hun eigen achtung stijgen willen.
Aldus blijven achter dwazen altijd
Volgelingen aan lopen, zoals achter
Steven dikwijls lieden zich verzamelen,
Die hem aanmoedigen steeds gekkere

rook opslurpt.
Een straffe
hand
in geleerde dans
de natste
dromen
pijngt
omdat we godverdomme
geen kind
meer zijn
maar indringers,
met uitzicht
vanaf
het dak
van flatgebouwen,
op de rivier
en ritselende
en verdorde
palmbomen.’
Gelach steeg uit de menigte
Op, en Steven, blij dat het woord dat hij
Verkondigde de mensen vrolijk en niet

Verontwaardigd stemde, oreerde voort:

‘Zie, mijn handen:

een jakobs ladder,

met duimen

in de zakken,

waarvan,

voor

wie

kan tellen,

in iedere

trede

het

mysterie schuilt.’

Getuigen, geamuseerd

Door dat wat ze niet begrepen, keken

Onderzoekend om zich heen, naar elkaar,

De huizen rond het plein, om de woorden

Te laten haken aan de dingen die

Zij zagen, en zo mogelijk, indien

Ze er weer de blik op zouden richten,

Zich ook de woorden te herinneren,

In hetzelfde verband als waarin die,

Hoe onsamenhangend ook, de wereld
Organiseerden, maar wat bleef hangen,
Verbrokkelde, stortte voor hun ogen in.
Niet de wereld, maar hun begrip ervan.
Wat ontplofte er, en waarom diende
Wat goed en wel in puin lag, als augiasstal
Onopgeruimd te blijven? Entropie,
Fragmentatie, riepen omstanders die
Geloofden dat wat uitdijde in het
Heelal op mensen en de wijze waarop
Zij spraken, vanuit een geladen kern
Zo zwaar van meningen dat licht
Er niet uit ontsnapte, hetzelfde effect
Had als de kracht waarmee zij hun woorden
Publiekelijk de ruimte in slingerden,
En noemden dat hun werkelijkheid. Maar
Waarin verschilt dat van het effect dat
De maan heeft op hen die ernaar huilen.
Endymion! Selene! De spiegel
Waarin Diogenes ons de wereld
Toonde, is dezelfde als waarin hij
Zichzelf niet langer als een god kon zien,

Maar, hoe modern, als een corps morcelé
Diende te beschouwen. Dus wat ontplofte
Er, o muze, en wat heeft 't experiment
Dat in het teken daarvan staat
Niet met U en het grote verhaal van
Uw werken te maken? Heb erbarmen
Met Steven, en vertel het hem!

Somtijds,

Als op de agora Socrates, staat hij,
Ten prooi aan wat men tegenwoordig als
Slaapziekte zou diagnosticeren,
Roerloos, uren, als een standbeeld stil en
Betoont hij, niet begrijpende waartoe
De opdracht van zijn voorbeeld leiden zou,
Zich zo bedreven in naar zijn innerlijk
Luisteren dat hij, in overeenkomst
Met de geschiedenis van het denken,
Zich tot neurasthenicus ontpopte
En slaat hij de motten rond zijn hoofd weg
Die er niet zijn, en die daar, aangezien
Het gebaar loos is en zonder belofte,
Ook nimmer zullen komen. Hoe anders

Tekent 's ochtends bij de meiboom een merel
Voor iedere slaper een mentale
Notitie aan, als de een het licht, dat straks
Door de blinden kiert, nu al, door te fluiten,
In d' ander tegenwoordig maakt. Zo is zelfs
Voor degeen die niet gelooft, de voltrekking
Van de dageraad een openbaring,
Tenminste, als hij er zijn ogen voor
Wil opendoen. Laat uw woord een baken
Zijn voor Steven en door het vlees in hem
Schijnen, zodat hij stralen gaat vanbinnen
En, weer bij kennis, begrijpt dat het verhaal
Dat hem, doordat hij dwaalde, bracht tot hier,
Hem nooit verlaten heeft, maar dat hij het
Simpelweg niet meer kon lezen.

Wie anders

Schudt hem wakker, houdt zijn hart vast en
Zet het stil, zodat hij, wat hij voornemens
Is te doen en waarop hij terugziet,
In de glans van een eeuwig heden kan
Begrijpen? Kan de hand van uw mond door
Woorden zo'n groots werk volbrengen en hem

Reanimeren, herboren laten
Zijn? Nu gaat hij nog in fladderzinnen
Die het voorbije noch toekomstige
Doordringen, als een dwaalgast die vaart
Niet op het kompas van de sterren maar
Die in grillige baan langs 't firmament
Van eigen universum alleen op klets
Zijn licht kan werpen.

Geef toe, zo kunt U

Niet mij dit gedicht dicteren: los van wat
U mij in 't vooruitzicht stelt en regel
Voor regel in laat lossen, woord voor woord,
Zo dat wat vóór mij is, achter mij komt
Te liggen en het lied naar twee kanten
Zich in mij uitbreidt. Het is steeds met het oog
Op uw onverdeelde aandacht en het
Punt waardoorheen het veranderlijke
Onveranderlijk blijft stromen en zich
Voltrekt aan mij. In zijn geheel, gelijk zo
In haar delen, of in wat de vorm te buiten
Gaat en leven heet te zijn. Als een draad
Van fijn brokaat die door een raam getrokken

Wordt, en hecht, en binding schept. Laat Steven
Die weer oppakken, om voort te borduren
Op hetzelfde stramien als waarop U mij
Langs voorgelegd patroon deed toveren,
Hem met gouden vingertjes en schoon handwerk
Nabootsend, het naakte, onbezielde doek
Tot leven wekkend.

Reken zelf maar na
Het aantal steken dat zijn leven mij
Dwong weer uit te halen. Van de acht jaar
Dat hij dwaalde is er telkens maar één
Het huidige geweest, omdat wat *nog niet*
Is, of *niet meer*, in het voorbijgaan steeds
Naar niet-zijn neigt. En van dat ene jaar
Is keer op keer één maand slechts de huidige
Gebleken, en van die ene maand een dag,
En van die dag een stonde, een minuut,
Een oogwenk, een seconde, een zucht. Aldus
Zal men de dag dat U uw stilzwijgen
Verbreekt, ervaren als was het zojuist
Dat U voor het laatst gesproken heeft en
Zijn acht jaren met het omkeren van

Een bladzijde op enen waai en zwaai
Voorbijgegaan.

Uw jaren zijn een dag
Maar uw dag is niet alle dagen, niet
Dagelijks, maar altijd vandaag, omdat
Vandaag niet wijkt voor morgen, evenmin
Als het op een gisteren volgde. Uw
Heden is d' eeuwigheid en mede-eeuwig
Hebt U dus verwekt degeen tot wie U
Hebt gezegd: heden heb ik u gewekt:
Steven zonder Metafysica! Die dag
Dat U hem weer bij kennis brengt en terug
Laat keren naar de plek, waar hij, oog in oog
Met zijn schepper, voor het raam van diens woning,
Een enthousiaste naar hem zwaaiende
Man zag staan, naar wie U hem gericht zijn blik
Had laten dwalen, om met een knikje hem
De verstandhouding te doen bezegelen.

Wat

Begrepen zij als zij niet zonder dralen
Naar uw spreken handelden? Zonder reden
Om te kijken, ziet men wat van rede

Is ontgaan: het Onzienlijke, door U
Belichaamd, in de ogen van de ander
Gloren, niet wat men dacht te zien,
Maar wat los daarvan, voordat gedachten
Zich vormen, kan worden waargenomen,
En voelt men wat geen lichaam heeft: aan huid
Ontbreekt het haartjes die zonder aangeraakt
Te worden nochtans overeind gaan staan,
Of weet men zich geraakt door wat men, zoals
Bij mist, niet ziet maar hoort, of denkt te horen.

Van zó ver wordt de kleinste ritseling
Nabij gedragen, dat op het trottoir
Onder zijn eigen voeten Steven twijgjes
Knappen hoorde. Veel dichter kunt U hem
Niet naderen, als in zijn hoofd uw held're
Toon hem wegvoert uit het schimmenrijk en
Van een diepe sonore grondtoon in
Het ijselijke schellen van een deurbel
Overgaat.

Dan klinkt het sein voor Steven
Om te zijn degene die hij daarvoor
Vergeten was te zijn en zwaait er, terwijl

Hij zijn vinger nog naar het knopje zag
Wijzen, bijna gelijktijdig, hooguit één
Seconde later, één minuut, één uur,
Weken, maanden, jaren, een deur voor Steven
Open, in de opening waarvan hij
Een manspersoon zag staan, alsof deze
Hem verwachtte, want hij sprak: 'Kom verder',
Terwijl aan een koordje, boven diens hand,
Universeel, als de slinger van 'n uurwerk
Zijn monocle schommelde. Had hij zijn hand
Iets hoger gehouden en het oogglas
Gevangen nadat hij, verheugd zijn gast
Te zien, het voordien met opgetrokken
Fronselaar had laten vallen, of was het
Koordje langer geweest, dan zou Steven
Niet als gehypnotiseerd naar het zwenken
Ervan hebben staan staren en meteen
De trap zijn op gegaan.

Het zwarte gat
Boven hem, een duister kennislichaam,
Waartoe hij op moest gaan, om op een zetel
Voor een oneindige bibliotheek

De ultieme vraag te mogen stellen
Naar de ware reden achter zijn voor hem
Onverklaarbare aanwezigheid hier.
Maar bij het klimmen groeide tegelijk
Zijn ongeloof over wie hij was toen hij
Een trede lager naar zichzelf als naar
Een magister opzag, zoals voor wie
Heeft leren rekenen het onmogelijk
Is te begrijpen wat hem dreef toen hij
Nog niet kon tellen. Toch liegen cijfers
Nimmer, behalve daarover dat, hoe hoog
Men kennis ook mag schatten, men altijd
Zulks tot op *zekere* hoogte weet te doen.
Tijdens zijn opgang steeg zo met hem ook
Zijn onbegrip, dat hem naar de diepste
Kelders van zijn onbegrepen Zelf voerde,
Tot achter hem de man hem een duwtje
Gaf, en hij, in plaats van dieper steeds te gaan,
Een behaaglijk met gaslampen verlicht
Boudoir betrad.

‘Vlij je neer op de kussens
Die ik op de vloer hier voor je heb gelegd,’